

ຊຸດມໍລະດົກວຽງຈັນ

ສົງສິນໄຊ

ຄໍາກອນ ຄູ່ ຮ້ອຍແກ້ວ

ໂດຍ ທ້າວປາງສົ່ງ

ຊື່ປຶ້ມ: ສັງສິນໄຊ ຄຳກອນ ຄູ່ ຮ້ອຍແກ້ວ ເຫຼັ້ມ ໑ (ປັ້ນ 1 - 9)

ປະພັນຄຳກອນ ໂດຍ: ທ້າວປາງຄຳ ນັກປະພັນເອກແຫ່ງກຸງສີສັດຕະນາຄະນະຫຸດວຽງຈັນ
ພຸດທະສັກກະລາດ 22 (ພ.ສ. 2193)

ແປເປັນຮ້ອຍແກ້ວ ໂດຍ: ມະຫາສິລາ ວິຣະວົງ ເມື່ອຕົ້ນຊຸມປີ ພ.ສ. 2513

ບັນນາທິການ: ດາລາ ວິຣະວົງ ກັນລະຍາ

ອ່ານພິສູດອັກສອນ: ດວງເດືອນ ບຸນຍາວົງ

ທະນູສອນ ຊະນະພານ

ຮູບໜ້າປົກ: ຮູບແຕ້ມຝາຜະໜັງສິມວັດສີສະເກດ

ພິມດິດ ຈັດໜ້າ: ຄຳມັກ ວົງສັກດາ

ອອກແບບປົກ: ບໍລິສັດ ດອກເກດ ຈັດພິມຈຳກັດ

ຈັດພິມໂດຍ:

ສະມາຄົມຮ່ວມນ້ຳໃຈກັບເດັກນ້ອຍລາວ (ALC)

ແລະ

ອຸປະຖຳໂດຍ:

ພິມທີ່: ພະໄຊ ກຣາບພິກ

ຕາມທະບຽນ: 293 ພຈ 15102009

ຈຳນວນ 2,000 ຫົວ,

ພິມຄັ້ງທີ 1, ປີ 2009, ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ, ສ.ປ.ປ.ລາວ

© ສະຫງວນລິຂະສິດ 2009 ໂດຍ ສະມາຄົມຮ່ວມນ້ຳໃຈກັບເດັກນ້ອຍລາວ ແລະບໍລິສັດ ດອກເກດຈັດພິມ
ທ້າມນຳເອົາເນື້ອໃນ ໃນປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ໄປໃຊ້ເພື່ອການທຸລະກິດ ສ້າງຜົນກຳໄລ ຫຼືຈຳໜ່າຍ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດຈາກຜູ້ຈັດພິມ.
ຖ້າຕ້ອງການນຳໃຊ້ເພື່ອການສຶກສາ, ເປັນເອກະສານອ້າງອິງ, ປະກອບບົດຄົ້ນຄວ້າ ແລະເອົາໃສ່ໃນເວບໄຊແລະສື່
ນຮູບແບບອື່ນໆ ຈົ່ງອ້າງອິງ ຊື່ປຶ້ມ ຊື່ຜູ້ແຕ່ງ ຜູ້ລິຂະນາ ຜູ້ຈັດພິມ ແລະປີ ທີ່ຈັດພິມ.

ຂໍ້ມູນທາງບັນນານຸກົມຂອງທໍາສະໝຸດແຫ່ງຊາດ

ປາງຄຳ, ທ້າວ

ສັງສິນໄຊ ຄຳກອນ ຄູ່ ຮ້ອຍແກ້ວເຫຼັ້ມ 1(ປັ້ນ 1-9)/ ທ້າວປາງຄຳ, ລິຂະນາ ແລະແປເປັນຮ້ອຍແກ້ວ
ໂດຍ ສິລາ ວິຣະວົງ. ວຽງຈັນ: ສະມາຄົມຮ່ວມນ້ຳໃຈກັບເດັກນ້ອຍລາວ(ALC) ແລະບໍລິສັດດອກເກດ
ຈັດພິມຈຳກັດ 2009.

ກ-ພ, 189 ໜ້າ; 24 ຊມ.

(ຊຸດມໍລະດົກວຽງຈັນ) 1. ວັນນະຄະດີລາວ 1. ວັນນະຄະດີ I. ສິລາ ວິຣະວົງ. II. ຊື່ຊຸດ.

895.9191--dc22

ISBN: 978-9932-0004-1-8

ຊຸດ ມໍລະດົກວຽງຈັນ

ສ້າງສິບໄຊ

໑

ຄໍາກອນ ຄູ່ ຮ້ອຍແກ້ວ

(ປື້ມ 1 - 9)

ໂດຍ ທ້າວປາງຄໍາ

ນັກປະພັນເອກ ແຫ່ງກຸງສີສັດຕະນາຄະນະທຸດວຽງຈັນ

(ພ.ສ. 2193)

ລິດຈະນາ ແລະແປເປັນຮ້ອຍແກ້ວ

ໂດຍ ສິລາ ວິຣະວົງ

ສາລະບານ

ພາກ I.

ໜ້າ

ຄຳນິຍົມ ຂອງ ທ່ານ ບົວເງິນ ຊາພູວົງ

ລັດຖະມົນຕີຊ່ວຍວ່າການ ກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວ ແລະ ວັດທະນະທຳ	ກ
1. ຄຳອະທິບາຍຂອງຜູ້ຈັດພິມ : ເປັນຫຍັງຈຶ່ງພິມ ຄຳກອນຄູ່ຮ້ອຍແກ້ວ	ຄ
2. ປະຫວັດການຈັດພິມ ສັງສິນໄຊ ແຕ່ອະດີດ ເຖິງປັດຈຸບັນ	ຊ
3. ຄຳອະທິບາຍ ຂອງຜູ້ລິດຈະນາ ໃນການຈັດພິມ ປີ ພ.ສ. 2512	ດ
4. ປະຫວັດ ຂອງ ທ້າວປາງຄຳ ໂດຍ ສິລາ ວິຣະວົງ	ນ
5. ຊີວະປະຫວັດ ຂອງຜູ້ລິດຈະນາ (ມະຫາສິລາ ວິຣະວົງ)	ຜ

ພາກ II.

ຄຳກອນ ແລະ ຮ້ອຍແກ້ວ

1. ສຳມຸດຕິບັນ	1
2. ຍັກກະສັນບັນ	6
3. ສຸບິນບັນ	11
4. ວິບປະວາສະບັນ	15
5. ບັບພະຊາບັນ	24
6. ວິວາຫະມັງຄະລະບັນ	45
7. ປະຕິສິນທິບັນ	67
8. ໂຄຈອນບັນ	92
9. ອະນຸຍຸດທະກຳບັນ	151

ຄໍາອະທິບາຍ ຂອງຜູ້ຈັດພິມ

ເປັນຫຍັງຈຶ່ງພິມ ຄໍາກອນຄູ່ຮ້ອຍແກ້ວ

ທ່ານມະຫາສີລາ ວິຣະວົງ ຍົກຍ້ອງບົດກະວີ ສັງສິນໄຊ ທີ່ປະພັນໂດຍ **ປາງຄໍາ** ວ່າເປັນ **ວັນນະຄະດີຄໍາກອນຊັ້ນຍອດຂອງລາວ** ແລະ ຂະໜານນາມ **ປາງຄໍາ** ເປັນນັກປະພັນເອກ ແຫ່ງກຸງສີສັດຕະນາຄະນະຫຸດວຽງຈັນ ພຸດທະສະຕະວັດ 2193 (ຄ.ສ. 1650) ໝາຍຄວາມວ່າ ບົດກະວີນີ້ມີອາຍຸ 359 ປີແລ້ວ. ໂດຍເຫັນວ່າ ວັນນະຄະດີເລື່ອງນີ້ ມີຄຸນຄ່າຄົບຖ້ວນທາງດ້ານ ສັນທະສາດ ສັງຄົມ ມະນຸດສະທໍາ ການປົກຄອງ ວັດທະນະທໍາ ທໍາມະຊາດ ... ດັ່ງທີ່ທ່ານໄດ້ຂຽນໄວ້ ໃນຄໍານໍາ ແຕ່ຊຸມຕົ້ນປີ 1930 ເມື່ອຄັ້ງແຮກຕົ້ນຊໍາຣະລິດຈະນາຄໍາກອນສິນໄຊ ແລະ ປະພັນ ແບບແຕ່ງກອນໄທວຽງຈັນ ອອກໃນປີຕໍ່ໆມາ ຈາກນັ້ນ ທ່ານກໍໄດ້ພະຍາຍາມທຸກວິຖີທາງ ຈັດພິມ ເຜີຍແຜ່ ແລະ ນໍາເຂົ້າຮັບໃຊ້ການສຶກສາ ຕັ້ງແຕ່ປາຍຊຸມປີ 1940 ຈົນເທົ້າເຖິງປັ້ນປາຍແຫ່ງຊີວິດ ເຊັ່ນ ໃນປີ 1968 ທ່ານໄດ້ກໍ່ຕັ້ງສະມາຄົມ **“ສີລະປະວັນນະກໍາລາວ”**, ເຂໂຮງມະໂຫສິບ **“ປາງຄໍາ”** ເພື່ອສະແດງໝໍລໍາເລື່ອງ ເລື່ອງສິນໄຊ ເປັນຄັ້ງປະຖົມມະເລີກ ແລະ ຕໍ່ມາໃນປີ 1969 ທ່ານກໍໄດ້ ຈັດພິມຄໍາກອນ **“ສັງສິນໄຊ”** ເປັນສະບັບສົມບູນທີ່ສຸດ ເທົ່າທີ່ເຄີຍເຮັດມາໃນປະຫວັດສາດການຈັດພິມ ຄື ເປັນປຶ້ມປົກແຂງ ຕົວໜັງສືຄໍາ ເຊິ່ງປັດຈຸບັນ ກາຍເປັນປຶ້ມທີ່ຫາຍາກເຫຼັ້ມໜຶ່ງໄປແລ້ວ. ຄວາມພະຍາຍາມຂອງທ່ານຍັງບໍ່ໝົດຄໍານີ້ ໃນປັ້ນມັດສິມມະໄວແຫ່ງຊີວິດ ທ່ານໄດ້ພຽນແປຄໍາກອນ ລ້ຳຄ່າຕ່ອນນີ້ ອອກເປັນຄໍາທໍາມະດາ ໂດຍຫວັງວ່າ ຜົນງານນີ້ຈະຊ່ອຍໃຫ້ຄົນຜູ້ເກີດໃໝ່ໃຫຍ່ລຸນ ສາມາດອ່ານເຂົ້າໃຈ ແລະ ມ່ວນໄປນໍາບົດກອນ ແຕ່ຜົນງານນີ້ ບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການຈັດພິມອອກມາ ຮັບໃຊ້ສັງຄົມ ຕາມເຈດຕະນາຂອງເພິ່ນເທື່ອ ທ່ານກໍໄດ້ລາຈາກໂລກນີ້ໄປກ່ອນ.

ບັດນີ້ ເນື່ອງໃນໂອກາດອັນເປັນນິມິດໝາຍປະເສີດ ທີ່ປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາຈະສະຫຼອງ 450 ປີ ແຫ່ງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ພວກເຮົາຜູ້ເປັນລູກຫຼານ ຍາດພີ່ນ້ອງ ເພື່ອນມິດ ຄູບາອາຈານ

ຄະນະທີ່ເປົກສາກິດຈະກຳ "ລະຄອນສິນໄຊ" ນັກວັນນະຄະດີ ຜູ້ຮັກແພງຫວງແຫນວັນນະຄະດີເລື່ອງນີ້ ກໍຄື ວັດທະນະທຳດ້ານຈິດໃຈຂອງຊາດ ມີຄວາມພາກພູມໃຈ ແລະ ຖືເປັນກຽດຢ່າງສູງ ທີ່ຈະໄດ້ ປະກອບສ່ວນດ້ວຍການຈັດພິມ ວັນນະຄະດີຄຳກອນຊັ້ນຍອດຂອງລາວສະບັບນີ້ ພ້ອມດ້ວຍບົດແປ ຮ້ອຍແກ້ວ ຜົນງານຫຼ້າສຸດຂອງມີ້ລາງ ທ່ານມະຫາ ສິລາ ວິຣະວົງ ອອກມາ. ນອກນີ້ ຍັງມີເຫດຜົນອື່ນໆ ທີ່ເປັນແຮງບັນດານໃຈ ຊຸກຍູ້ໃຫ້ພວກເຮົາ ຈັດພິມປຶ້ມຊຸດນີ້ ຄື:

1. ຄຳພັນລະນາເມືອງເບັງຈານ ໃນ ສັງສິນໄຊ ສະບັບນີ້ ສະຫ້ອນຄວາມຮຸ່ງເຮືອງ ເຫຼືອງເຫຼື້ອມ ຂອງວຽງຈັນໃນຄິດສະຕະວັດ ທີ 17 ມີຄວາມຄ້າຍຄືກັນກັບຄຳພັນລະນາຂອງ ຜູ້ເດີນທາງ ນັກບວດ ຄຸນພໍ່ມາຣິນີ (Giovanni Fillipo de Marini) ທີ່ມາເຫັນວຽງຈັນ ໃນປີ ພ.ສ. 2183 ເຊິ່ງເປັນໄລຍະດຽວກັບທີ່ ທ່ານປາງຄຳ ປະພັນບົດກອນນີ້ (ຕາມການສັນນິຖານວ່າ ຄົງແຕ່ງຂຶ້ນໃນປີ ພ.ສ. 2193) ແລະ ພໍ່ຄ້າຊາວໂຮນລັງ ຄື ທ່ານ ວັນວຸດສະຕິບ ທີ່ເດີນທາງມາຮອດ ວຽງຈັນສະໄໝນັ້ນ (ຜົນງານແປ ໂດຍທ່ານ ຫຸມພັນ ລັດຕະນະວົງ, ...) ຄືກັນ ແລະ ຍັງມີຄຳກອນ **“ນິລາດວຽງຈັນ”** ຂອງແມ່ທັບສະຫຍາມຊື່ **“ມ່ອມເຈົ້າທັບໃນກົມຫຼວງເສນີບໍລິລັກ”** ສະໄໝສົງຄາມ ປີ ຄ.ສ. 1826, ດັ່ງນັ້ນ ການໄດ້ອ່ານຄຳກອນສິນໄຊ ຈຶ່ງອາດຊ່ອຍໃຫ້ຄົນຮຸ່ນໃໝ່ ສາມາດຈິນຕະນາ ການ ເຫັນຄວາມງົດງາມຍິ່ງໃຫຍ່ ຂອງນະຄອນຫຼວງເກົ່າແກ່ແຫ່ງນີ້ ດ້ວຍຄວາມພາກພູມໃຈ.

2. ຄຳກອນສັງສິນໄຊ ມີຊື່ເປັນໜຶ່ງໃນບັນຊີມໍລະດົກແຫ່ງຊາດດ້ານວັດທະນະທຳ ຕາມກົດ ໝາຍມໍລະດົກແຫ່ງຊາດ (ພາກທີ III ໝວດທີ 1 ມາດຕາທີ 18).

3. ໂຄງການເລົ່າກາບກອນ ຂອງກຸ່ມສືບທອດມໍລະດົກລ້ານຊ້າງ* (ສູນພັດທະນາ ການສຶກສາສຳຫຼັບເດັກ ພະແນກສຶກສານະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ) ໄດ້ທົດລອງເອົາບົດກອນສິນໄຊ ໃຫ້ນັກຮຽນລະດັບປະຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມເລົ່າ ແລະ ນຳສະແດງ ປາກົດວ່າກິດຈະກຳມີຜົນກະທົບ ໃນທາງບວກຫຼາຍຢ່າງ ຕໍ່ພັດທະນາການດ້ານສະຕິປັນຍາ ແລະ ພຶດຕິກຳຂອງເດັກ ຈຶ່ງຄວນໄດ້ຮັບ ການສະໜັບສະໜູນ ຂະຫຍາຍອອກສູ່ໂຮງຮຽນໃນທົ່ວປະເທດ ດ້ວຍການຈັດພິມປຶ້ມ ໃຫ້ເປັນຄູ່ມື ເບື້ອງຕົ້ນ.

---

* ໝາຍເຫດ: ໂຄງການນີ້ ເລີ່ມຕົ້ນໃນປີ ຄ.ສ. 2006 ແລະ ມີນັກຮຽນຈາກ 20 ກວ່າ ໂຮງຮຽນ ໃນເຂດ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນເຂົ້າຮ່ວມເກືອບ 100 ຄົນ

ເຫດປັດໄຈ ແລະ ເງື່ອນໄຂເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ແຜ່ພະລັງ ຫຼໍ່ຫຼອມຄວາມນິກົດຂອງພວກເຮົາ ເກີດສຳນຶກໃນພາລະກິດປົກປັກຮັກສາ ສືບທອດເຜີຍແຜ່ ຊົມໃຊ້ຢ່າງມີປະໂຫຍດ ດັ່ງທີ່ທ່ານສຸເນດ ໂພທິສານ (ນັກປະຫວັດສາດລາວ) ໄດ້ກ່າວຕໍ່ກອງປະຊຸມສຳມະນາ ໂຄງການສານສຳພັນໄທ-ລາວ "ວັນນະກຳ ດົນຕີ ກະວີ ສິລະປະ ສອງຝັ່ງຂອງ", ທີ່ວັດເຊຍະສີ ບ້ານສາວັດຖີ ວັນເສົາ ທີ 25 ຕຸລາ 2008. ກ່ຽວກັບການນຳໃຊ້ຄວາມຮູ້ພູມທຳ ຜ່ານວັນນະຄະດີເລື່ອງນີ້ວ່າ **“ ໃຫ້ຜູ້ເຍົາ ຈະເລີນໄວ ໃຫ້ຜູ້ໃຫຍ່ບັນເທີງເຖົ້າ ໃຫ້ພະສັງຄະເຈົ້າບັນເທີງສິນ ໃຫ້ຜູ້ໄດ້ຍິນໝົດທຸກຄົນ ມັກສະໜຸກ ຫັນມາຄິດ ໃຫ້ທຸກຄົນຕ້ອງເພ່ງພິນິດ ໃຫ້ຜູ້ໝົດຄວາມຄິດໄດ້ເຫັນທາງ ໃຫ້ຄົນຕາຟາງໄດ້ສ່ອງຊອດ ໃຫ້ຄົນຕາບອດໄດ້ແນມເຫັນ ”**. ສ່ວນພະອາຈານບຸນຊະຍາກອນ ເຈົ້າອາວາດວັດເຊຍະສີ ເອງ ກໍໄດ້ສັງຮວມ ຄຸນຄ່າຂອງສິນໄຊໄວ້ເປັນ 4 ຂໍ້ ວ່າ:

(1) **ເຊື່ອມແນວຄິດ:** ຄືເຮັດໃຫ້ຊຸມຊົນ (ຊາວບ້ານ) ໄດ້ມີຖານຄິດເລື່ອງສິລະປະ ວັດທະນະທຳ ທີ່ເຄົາຮົບ ຍອມຮັບກັນໄດ້ພໍສົມຄວນ.

(2) **ເຊື່ອມຊຸມຊົນ:** ເຮັດໃຫ້ຄົນໃນຊຸມຊົນ (ບ້ານ) ສືບທອດສອດປະສານເຂົ້າຫາກັນໄດ້ (ບ້ານ ວັດ ໂຮງຮຽນ).

(3) **ເຊື່ອມສັງຄົມ:** ເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມກ້າ ນຳສິລະປະວັດທະນະທຳທ້ອງຖິ່ນ ໄປແລກປ່ຽນ ຮຽນຮູ້ກັບຊຸມຊົນ ຫຼືໜ່ວຍງານອື່ນ ຈົນເຮັດໃຫ້ຊຸມຊົນສາມາດເຊື່ອມໂຍງແນວຄິດ ມີວັດທະນະທຳ ສຳພັນທີ່ກວ້າງໄກອອກໄປ ແລະ

(4) **ເຊື່ອມການພັດທະນາ:** ໂດຍສາມາດນຳມາໝູນໃຊ້ລະຫວ່າງຍຸກສະໄໝ ໃຫ້ເກີດ ແນວທາງທີ່ເກີດການພັດທະນາ ສອດຄ່ອງກັບຍຸກສະໄໝ ບົນພື້ນຖານວັດທະນະທຳພູມປັນຍາ ທີ່ເຂັ້ມແຂງຂອງຕົນເອງ.

ໃນໂອກາດນີ້ ຜູ້ຂຽນເຊິ່ງໄປເປັນວິທະຍາກອນຄົນໜຶ່ງ ກໍໄດ້ນຳສະເໜີ ຄຸນຄ່າຮ່ວມສະໄໝ ດ້ານອື່ນໆ ຂອງວັນນະຄະດີເລື່ອງນີ້ ໂດຍທຽບໃສ່ກັບວັນນະຄະດີເລື່ອງຍິ່ງໃຫຍ່ອື່ນໆ ຂອງໂລກ ທີ່ໄດ້ຮັບການປະກາດຍົກຍ້ອງ ໂດຍ ອຸຍເນສໂກ (UNESCO) ຄືຄຸນຄ່າທີ່ມີລັກສະນະສາກົນ ເຊັ່ນ: ລັກສະນະມະນຸດສະທຳນິຍົມ ການບໍ່ຈຳແນກແບ່ງເຊື້ອຊາດສີຜິວ, ລັກສະນະສັນຕິນິຍົມ ຫຼືກເວັ້ນ

ການໃຊ້ກຳລັງອາວຸດ ແຕ່ອາໄສການເຈລະຈາ ໆລໆ. ນອກນີ້ ວັນນະຄະດີເລື່ອງນີ້ ກໍຍັງສະທ້ອນ ຄຳນິຍົມຮ່ວມຂອງທ້ອງຖິ່ນອື່ນໆ ອອກມາຢ່າງອຸດົມສົມບູນ ຄືລະບອບ ບຸລຸດເພດທີ່ປະໄຕ (patriacharch) ແລະ ລະບອບພະຫຸພັນລະຍາ (ມີເມຽຫຼາຍຄົນໄດ້ພາບດຽວ (polygamy). ເບິ່ງແລ້ວ ວັນນະຄະດີຄຳກອນເລື່ອງ ສັງສິນໄຊສະບັບນີ້ ກໍສົມທີ່ຈະໄດ້ຮັບການເຊີດຊູຍົກຍ້ອງ ຂຶ້ນໃນລະດັບສາກົນໄດ້ ແຕ່ທັງນີ້ ນັກວິຊາການແຫ່ງຊາດ ນັກຄົ້ນຄວ້າພາຍໃນ ກໍຄົງຈະຕ້ອງ ຄົ້ນຄວ້າວິໄຈໃນລະດັບເລິກເຊິ່ງຍິ່ງຂຶ້ນ ແລະ ນຳໃຊ້ເພື່ອການສຶກສາໃນລະດັບສູງ ພ້ອມທັງ ການໝູນໃຊ້ ດ້ານວັດທະນະທຳ ສັງຄົມອື່ນໆ (ລະຄອນ ວິດິໂອ ບົດເພງ ...)

ຄຳກອນ ສັງສິນໄຊ ຄູ່ຮ້ອຍແກ້ວ ເຫຼັ້ມ 1 ເປັນຜົນງານທຳອິດຂອງແຜນຈັດພິມຊຸດ "ມໍລະດົກວຽງຈັນ" ຂອງ ບໍລິສັດ ດອກເກດການພິມຈຳກັດ. ນອກຈາກວັນນະກຳເອກເລື່ອງນີ້ແລ້ວ ພວກເຮົາຍັງຈະຈັດພິມ ຊີວະປະຫວັດຂອງເຈົ້າອະນຸວົງ, ສານລິບພະສຸນ, ຮິດຄອງປະເພນີ ຊາວວຽງຈັນ ແລະ ອື່ນໆ ອີກ.

ຂໍຂອບໃຈ ສະມາຄົມຮ່ວມນ້ຳໃຈກັບເດັກນ້ອຍລາວ (ALC), ທ່ານວິຣະເສນ ວິຣະວົງ ແລະ ທ່ານວິຣະພິນ ວິຣະວົງ ພ້ອມດ້ວຍລູກຫຼານ ທີ່ໃຫ້ການຮ່ວມມືສະໜັບສະໜູນ ເຮັດໃຫ້ການຈັດພິມຄັ້ງນີ້ ສົມບູນດ້ວຍຄຸນນະພາບ ແລະ ຮູບແບບ ສົມກັບເປັນມໍລະດົກລ້ຳຄ່າຂອງຊາດ.

ຫ້າມຈຳໜ່ອຍ
ບໍລິສັດດອກເກດ, ສິງຫາ ໒໐໐໙

ຜູ້ອຳນວຍການ

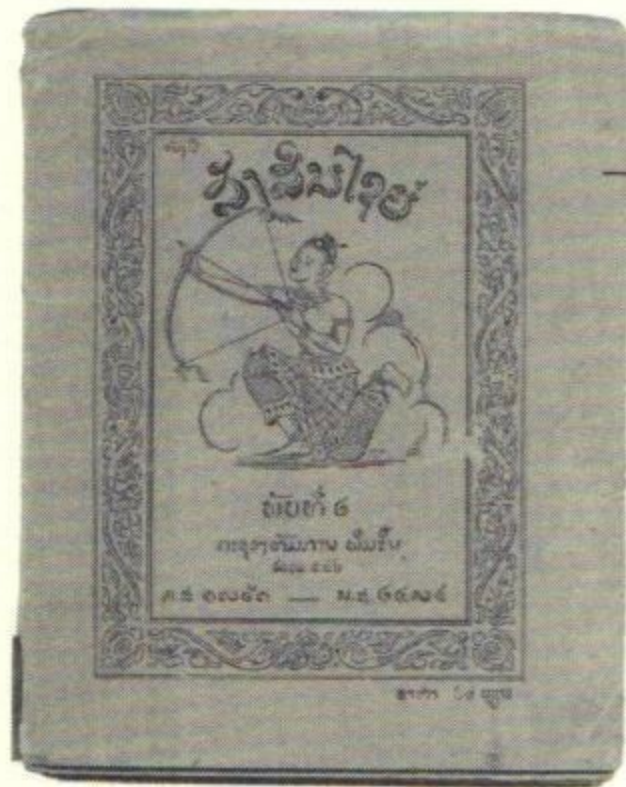
ດວງເດືອນ ບຸນຍາວົງ

2. ປະຫວັດການຈັດພິມ ສັງສິນໄຊ ແຕ່ອະດີດ ເຖິງປັດຈຸບັນ

ມະຫາສິລາ ເລີ່ມສຶກສາຄຳກອນສັງສິນໄຊ ຕັ້ງແຕ່ທ່ານເປັນຄູສອນຢູ່ໂຮງຮຽນປະລິຍັດຕິທຳ ວັດຈັນ ທີ່ຂຶ້ນກັບ ພຸດທະບັນດິດສະພາຈັນທະບຸລີ ເມື່ອຕົ້ນຊຸມປີ 1930. ອິດທິພົນຂອງຄຳກອນ ສັງສິນໄຊ ຕໍ່ທ່ານ ສະແດງອອກຢ່າງຈະແຈ້ງ ຢູ່ໃນວາດໂວຫານການແຕ່ງກອນຂອງທ່ານໃນສະໄໝ ນັ້ນ ເຊັ່ນ ໃນຄຳກອນທົດສະຊາດສາມເລື່ອງ ຄື: ເຕມິຍະຊາຕະກະ ສຸວັນນະສານກຸມມານ ແລະ ຊະນິກກຸມມານ. ໃຜທີ່ໄດ້ອ່ານ ກໍຈະຮູ້ເຫັນຮ່ອງຮອຍນັ້ນ ແລະ ເຂົ້າໃຈໃນທັນທີ.

ເພື່ອພື້ນຟູວັດທະນະທຳແຫ່ງຊາດ ພາຍໃຕ້ການປົກຄອງ ຂອງຈັກກະພັດຕ່າງດ້າວ ໂຫ້ເມືອງຂຶ້ນນັ້ນ ຜູ້ລົງມືຍ່ອມຕ້ອງການຄູບາອາຈານ ຕ້ອງການແບບຢ່າງ ແລະ ມີຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ ໜັກແໜ້ນພໍສົມຄວນ ຈຶ່ງກ້າຫານເຮັດໄດ້. ໃນຈຸດນີ້ນັບວ່າ ມະຫາສິລາ ໂຊກດີທີ່ໄດ້ຮັບແຮງສະໜັບ ສະໜູນຈາກ ສະເດັດເຈົ້າເພັດຊະລາດ ລັດຕະນະວົງສາ ອົງນາຍົກ ແຫ່ງພຸດທະບັນດິດສະພາ ໃນສະໄໝນັ້ນ. ດ້ວຍເຫດນີ້ ພວກເຮົາຈຶ່ງພົບວ່າ ການຊຳຮະລິດຈະນາຄຳກອນສັງສິນໄຊ ມີຊີວິດ ຊີວາ ລະອຽດຖີ່ຖ້ວນ ດ້ວຍວ່າ ເພິ່ນໄດ້ນຳໃຊ້ໜັງສືຜູກທີ່ໄດ້ຈາກຫຼາຍບ່ອນ ມາທຽບຄຽງກັນ ເມື່ອເຫັນວ່າ ສະບັບໃດມີຂໍ້ຄວາມຖືກຕ້ອງສອດຄ່ອງ ກໍຍິດເອົາເປັນຫຼັກ ດັ່ງມີຄຳອະທິບາຍລະອຽດ ຢູ່ໃນການຈັດພິມແຕ່ລະຄັ້ງ.

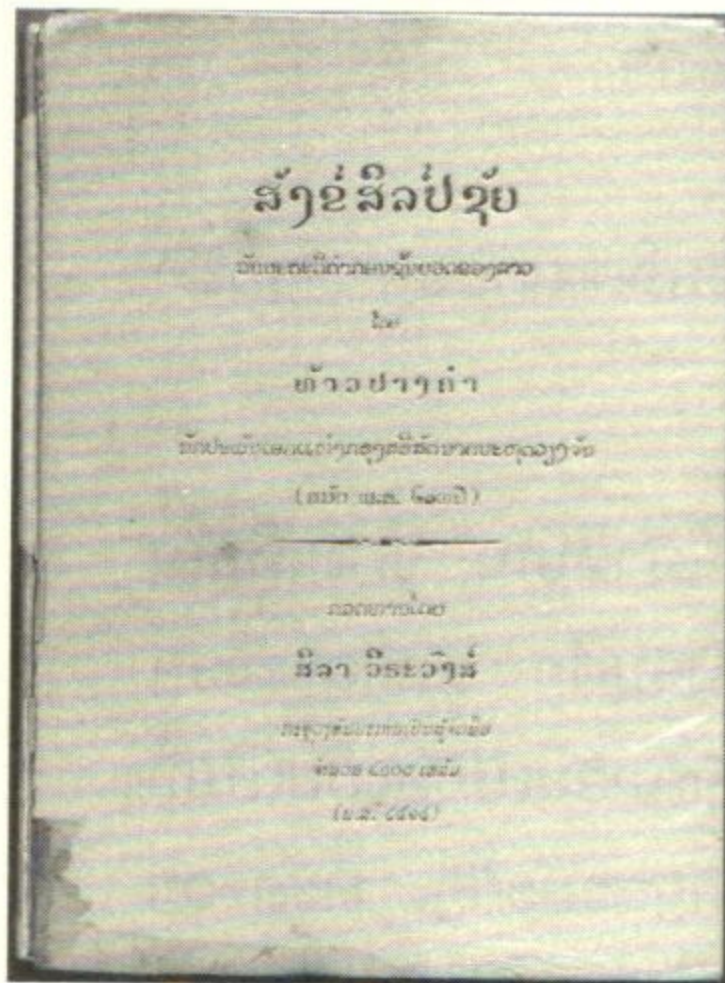
ໃນການຈັດພິມຄັ້ງນີ້ ພວກເຮົາໄດ້ເອົາຈາກຕົ້ນສະບັບ ທີ່ພິມໃນປີ 1949 ພັບທີ 1 ແລະ 1951 ພັບທີ 2 ເຊິ່ງບໍ່ທັນສຸດເລື່ອງ. ໃນສອງຫົວນີ້ ເປັນການລິດຈະນາຄັ້ງແຮກໆ ໂດຍເພິ່ນໄດ້ແຕ່ງຕື່ມບາງວັກ ໃນກໍລະນີທີ່ບາດໃດບໍ່ຄົບ 4 ວັກ ໂດຍໝາຍວົງເລັບໃສ່ໄວ້ໃຫ້ຮູ້. ດັ່ງນັ້ນ ບົດກອນສິນໄຊສະບັບນີ້ ອາດຈະຍາວ ແລະ ມີສຳນວນກອນຕ່າງກັບສະບັບທີ່ຈັດພິມຢູ່ບ່ອນອື່ນ ທີ່ ລິດຈະນາໂດຍນັກປາດອາຈານຄົນອື່ນໆ ເຊິ່ງກໍຖືວ່າ ເປັນລັກສະນະພິເສດຂອງວັນນະຄະດີບູຮານ ທີ່ເລົ່າ ແລະ ຂຽນກ່າຍຕໍ່ຕື່ມກັນມາແບບນິລະນາມ. ແຕ່ທ່ານມະຫາສິລາ ໄດ້ກ້າວໄປໂກກວ່ານັ້ນ ເພາະໄດ້ຄົ້ນຫາຂໍ້ມູນມາຢັ້ງຢືນ ແລະ ສັນນິຖານຊື່ຜູ້ແຕ່ງ ແລະ ຍຸກສະໄໝການແຕ່ງໄວ້ໃຫ້ ເປັນພື້ນຖານສືບຕໍ່ໄປ. ໃນການຈັດພິມຄັ້ງຫຼ້າສຸດ (1969) ໂດຍເຫັນວ່າ ຄຳກອນເດີມ ຂອງ ທ່ານປາງຄຳນັ້ນ ລ້ຳເລີດປະເສີດສຸດແລ້ວ ທ່ານຈຶ່ງໄດ້ເອົາສ່ວນທີ່ທ່ານແຕ່ງຕື່ມອອກໝົດ.

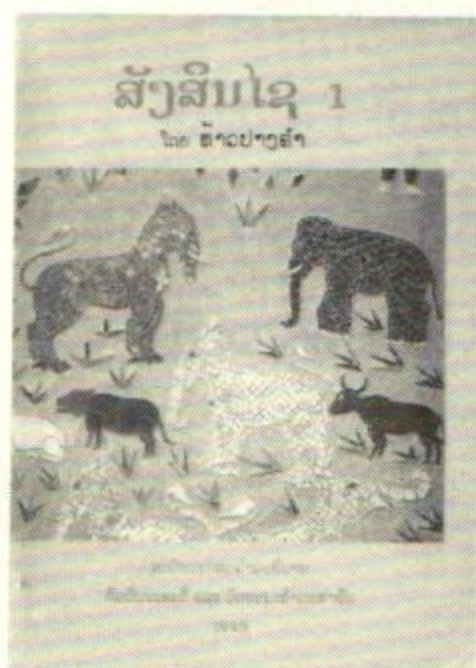
ປີ ພ.ສ. ຄ.ສ.	ຜູ້ຈັດພິມ	ຈຳນວນ	ລັກສະນະການຂຽນ	ໝາຍເຫດ
2492 (1949)	ກະຊວງທຳມະການ	2,000	ໃຊ້ຕົວສະກົດທັງ 8 ສະກົດພິເສດທ້າຍຄຳ ພັບທີ 1 ຂຽນມີ ພິມໂລນຽວ	ຊື່: ສັງສິນໄຊຍຣ໌ ແປຄຳສັບຍາກ ທ້າຍເຫຼັ້ມ ບັນທີ 1-6
2494 (1951)	ກະຊວງທຳມະການ	2,000	ໃຊ້ຕົວສະກົດທັງ 8 ສະກົດພິເສດທ້າຍຄຳ ພັບທີ 2 ຂຽນມີ ພິມໂລນຽວ	ຊື່: ສັງສິນໄຊຍ໌ ແປຄຳສັບຍາກ ທ້າຍເຫຼັ້ມ ບັນທີ 7-8

ປີ ພ.ສ./ ຄ.ສ.	ຜູ້ຈັດພິມ	ຈຳນວນ	ລັກສະນະການຂຽນ	ໝາຍເຫດ
2497/ (1954)	ກົມວັນນະຄະດີ	1,000	ໃຊ້ຕົວສະກົດທັງ 8 ຕົວ ຮ	ຊື່: ໜັງສືສິນໄຊ ເຫຼັ້ມ 1 2 3 4

ປີ ພ.ສ./ ຄ.ສ.	ຜູ້ຈັດພິມ	ຈຳນວນ	ລັກສະນະການຂຽນ	ໝາຍເຫດ
2512/ 1969	ກະຊວງທຳມະການ	2,000	ໃຊ້ຕົວສະກົດພິເສດ ຂຽນຕາມເຄົ້າ	ຊື່: ສັງຂໍ້ສິລປະຊັບ ເຫຼັ້ມດຽວ ປົກແຂງ

ປີ ພ.ສ./ ຄ.ສ.	ຜູ້ຈັດພິມ	ຈຳນວນ	ລັກສະນະການຂຽນ	ໝາຍເຫດ
2538/ 1995	ວັນນະສິນ, ກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວ ແລະວັດທະນະທຳ		ສະກົດທຳມະດາ, ບໍ່ໃຊ້ ໂຕ ຮ ມີແປຄຳຍາກ ໃນທຸກໜ້າ	ສິນໄຊ 1 ສິນໄຊ 2

ຄໍາອະທິບາຍ

ປະຫວັດຂອງໜັງສືເລື່ອງ ທ້າວສັງສິນໄຊ
(ຄັດມາຈາກ ສະບັບຈັດພິມ ປີ ພ.ສ. 2512 ຫຼື ຄ.ສ. 1969)

ທ່ານໄດ້ເຫັນຊື່ໜັງສືນີ້ໃນໜ້າປົກວ່າ " ເລື່ອງທ້າວສັງສິນໄຊ " ອັນຜິດຈາກຄໍາເວົ້າທີ່ເຄີຍ
ໄດ້ຍິນທົ່ວໄປວ່າ

" ເລື່ອງທ້າວສິນໄຊ " ນັ້ນກໍເພາະວ່າ ຊື່ແທ້ຂອງທ້າວສິນໄຊ ທີ່ມີຜາກົດຢູ່ໃນໜັງສືນີ້ຮຽກວ່າ
" ສັງສິນໄຊ " ແລະ ເປັນຊື່ທີ່ພະອິນຕັ້ງໃຫ້ ດັ່ງມີຄໍາກອນຕອນປະຕິສິນທິບັນ

ວ່າ " ອິນຈິ່ງໃສ່ຊື່ນ້ອຍ ໃນເລກລານຄໍາ
ຮຽກຊື່ວ່າ ສັງສິນໄຊກຸມມານ ໂລກລິລິດທິກ້າ "

ແລະທີ່ຂຽນເປັນ ສັງສິນໄຊ ກໍາເພາະທ້າວຜູ້ນີ້ຜາບແພ້ສັດຕູກໍຍ້ອນລິດເດດຂອງ ຫອຍສັງ
ແລະ ທະນູສິນ.

ໜັງສືເລື່ອງທ້າວສັງສິນໄຊນີ້ ແຕ່ເດີມເປັນໜັງສືເທດລໍາ ຮຽກວ່າ " ລໍາສິນໄຊ " ຫຼື ສັງສິນໄຊ
ຊາດົກ ມີຢູ່ສອງມັດໆ ລະປະມານ 21 ຜູກໃບລານ ຂຽນດ້ວຍຕົວອັກສອນທໍາ ແລະວ່າເລື່ອງ
ທ້າວສັງສິນໄຊນີ້ ມີມາໃນຄໍາພິປັນຍາສະຊາດົກດ້ວຍ, ໜັງສືສັງສິນໄຊຊາດົກອັນເປັນສະບັບເດີມນີ້
ມີຄໍາຂຶ້ນຕົ້ນເປັນພາສາບາລີຢູ່ສອງສາມຄໍາວ່າ " ເອວະເມສຸຕັງ ເອກັງສະມະຍັງ ພະຄະວາ
ຣາຊະຄະເຫ ວິຫະຣະຕິ ເວລຸວະເນ " ທໍ່ນີ້ ແລ້ວກໍມີຄໍາປັນຍາຍ ຫຼືຄໍາແປກ່ອນຈະດໍາເນີນເລື່ອງວ່າ
" ຄັ້ງໜຶ່ງ ພະພຸດທະເຈົ້າປະທັບຢູ່ວັດເວລຸວັນ ໄກ້ເມືອງລາຊະຄິຫະ ຄາວນັ້ນ ພະພິກຂຸທັງຫຼາຍໄດ້
ປະຊຸມກັນຢູ່ສາລາໂຮງທໍາ ຜາຣົບກັນວ່າ ພະພຸດທະເຈົ້າຂອງເຮົານີ້ ມີລິດເດດຄວນຈຶ່ງອັດສະຈັນ
ໜັກໜາ ພະສາສະດາໄດ້ທົງສະດັບສຽງພິກຂຸສິນທະນາກັນຈິ່ງສະເດັດມາໃນທີ່ປະຊຸມ ແລ້ວຕັດບອກ

ພິກຂຸທັງຫຼາຍວ່າ ເຮົາພະອົງບໍ່ມີລິດເດດທີ່ໜ້າອັດສະຈັນ ແຕ່ໃນເວລາທີ່ໄດ້ຕັດສັບພັນຍູແລ້ວທີ່ນັ້ນດອກ
ແຕ່ປາງເຮົາຍັງເປັນປຸກຊົນຢູ່ ກໍເປັນຜູ້ມີລິດເດດຄວນງົດງົ້ຄືກັນ ແລ້ວຈິ່ງໄດ້ຕັດເລື່ອງພະອົງເກີດເປັນ
ທ້າວສັງສິນໄຊ ໃຫ້ພະສົງທັງຫຼາຍຟັງ... " ດັ່ງນີ້.

ອັນເລື່ອງທ້າວສັງສິນໄຊ ທີ່ກ່າວວ່າມີມາໃນຄຳພີ 50 ຊາດນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ລອງຄົ້ນເບິ່ງ
ໜັງສື 50 ຊາດ ເຊິ່ງທໍສະໝຸດແຫ່ງຊາດໄທ ໄດ້ຈັດພິມຂຶ້ນໄວ້ທັງໝົດ ບໍ່ເຫັນມີເລື່ອງສັງສິນໄຊ
ເຫັນມີແຕ່ເລື່ອງທ້າວຈັນທະຄາດ ສຸດຕະໂສມ ສຸດທະນູ ສຸທຳ ແລະ ອື່ນໆ ຫາກວ່າເລື່ອງສັງສິນໄຊ
ນີ້ ມີມາໃນຄຳພີ 50 ຊາດແທ້ ຄຳພີນັ້ນກໍຄົງເປັນຄຳພີອັນມີມານອກພະໄຕປີດົກ ຄືເປັນຄຳພີ
ທີ່ພະເກຈິອາຈານແຕ່ງຂຶ້ນໃໝ່ ໂດຍຍຶດເອົາປະຫວັດຂອງພະກະສັດອົງໃດອົງໜຶ່ງ ທີ່ມີພະກຽດຕິຍົດ
ລືຊາໃນສະໄໝນັ້ນຂຶ້ນເປັນພະໂພທິສັດ ດັ່ງເລື່ອງທ້າວສັງສິນໄຊນີ້ ຄົງຈະແຕ່ງປຽບທຽມເອົາ
ເລື່ອງພະເຈົ້າມັງລາຍ ພະກະສັດແຫ່ງນະຄອນຊຽງແສນຊຽງຮາຍ ທີ່ມີເດຊານຸພາບຫຼາຍໃນສະໄໝ
ນັ້ນ ເພາະໃນພະປະຫວັດຂອງພະເຈົ້າມັງລາຍກ່າວໄວ້ວ່າ ພະເຈົ້າມັງລາຍປະສູດປີຈຸນລະສັກກະຫຼາດ
611 (ພ.ສ. 1793) (ສະບັບໜຶ່ງວ່າ 600) ສ່ວນໃນໜັງສືລຳສິນໄຊສະບັບອັກສອນທຳນີ້ ກໍບອກວ່າ
"ນາງສຸມຸນທາ ນ້ອງສາວຂອງພະຍາກຸດສະຫຼາດ ຜູ້ເປັນພະລາຊະບິດາຂອງທ້າວສັງສິນໄຊ ເກີດປີ
ກາບສະງ້າ (ປີມະເມຣ) ເດືອນ 4 ແຮມ 3 ຄ່ຳ ວັນອາທິດຍາມກອງງາຍ ຈຸນລະສັກກະຫຼາດ 614 "
ວ່າດັ່ງນີ້ ຂໍ້ນີ້ເອງທີ່ພາໃຫ້ສັນນິດຖານວ່າ ເລື່ອງທ້າວສັງສິນໄຊ ຄົງແຕ່ງປຽບທຽມເອົາເລື່ອງ
ພະເຈົ້າມັງລາຍ ຍ້ອນວ່າ ພະເຈົ້າມັງລາຍເກີດປີຈຸນລະສັກກະຫຼາດ 611 ແລະ ນ້ອງສາວຂອງ
ພະຍາກຸດສະຫຼາດ ເກີດປີຈຸນລະສັກກະຫຼາດ 614 ພໍດີເປັນອ້າຍນ້ອງກັນ ແລະເລື່ອງຂອງຈຸນລະສັກ
ກະຫຼາດນີ້ ກໍບໍ່ເຄີຍມີມາໃນຄຳພີພະໄຕປີດົກເລີຍ ຍິ່ງເປັນເລື່ອງຊາດົກນຳແລ້ວ ກໍບໍ່ເຄີຍມີບອກ
ສັກກະຫຼາດໃດໆໄວ້ທັງໝົດ ເພາະເປັນເລື່ອງອະດີດຕະຊາດນັບເປັນແສນປີລ້ານປີຂຶ້ນໄປ ສ່ວນຈຸນລະ
ສັກກະຫຼາດ ນີ້ເປັນຂອງຕັ້ງຂຶ້ນໃໝ່ ລຸນຫຼັງພະພຸດທະສັກກະຫຼາດຕັ້ງ 1181 ປີ ດັ່ງນີ້ຈິ່ງເຊື່ອວ່າ
ເລື່ອງສັງສິນໄຊຊາດົກ ເປັນຊາດົກທີ່ແຕ່ງຂຶ້ນໃໝ່ ໂດຍຍົກເອົາປະຫວັດຂອງພະກະສັດທີ່ມີພະນາມ
ລືຊາໃນສະໄໝນັ້ນມາເປັນພະໂພທິສັດ ຫຼືພະເອກດັ່ງກ່າວແລ້ວ ນອກຈາກນີ້ ໃນໜັງສືລຳສິນໄຊ
ມັດປາຍຍັງໄດ້ກ່າວເຖິງລູກຊາຍຂອງທ້າວສັງສິນໄຊ ຣົບເຣວກັບລູກຊາຍຂອງທ້າວທັງ 6 ຜູ້ເປັນ
ສັດຕູກັນ ແລະໃນການຣົບເຣວຄັ້ງນີ້ ລູກທ້າວສັງສິນໄຊໄດ້ຮ້ອງຂໍໃຫ້ຫົວເມືອງຕ່າງໆ ອັນມີຊື່ຢູ່ໃນ
ປັດຈຸບັນນີ້ໃຫ້ມາຊ່ອຍຄື ເມືອງຫໍ້ຫົວຂອງ ເມືອງທວາຍ ເມືອງພະໂຄ ເມືອງສາວັດຖີ ຄື ຍູນານ
ແລະ ເມືອງລ້ານຊ້າງ ດັ່ງມີຄຳກອນວ່າ

(1)	" ກ້າຝ່າຍຫ້	ພະຍາໃຫຍ່	ຫົວຂອງ	ກໍເຖິງ
(2)	ພູໃຊ້ທ້າວ	ສະເຫວີຍລາດ	ເມືອງພະໂຄ	ກໍເຖິງ
(3)	ພະບາດທ້າວ	ສະເຫວີຍລາດ	ເມືອງທວາຍ	ກໍເຖິງ
(4)	ພະບາດທ້າວ	ສະເຫວີຍລາດ	ສາວັດຖີ	ກໍເຖິງ
(5)	ແມ່ນວ່າ	ສຸວັນນະພູມຫ້ອງ	ເມືອງລາວຍົດຍິ່ງ	ກໍເຖິງ
	ຂໍເຊີນ	ເຈົ້າລ້ານຊ້າງ	ມາພ້ອມຊ່ອຍມີ "	ດັ່ງນີ້

ສ່ວນລູກຊາຍຂອງທ້າວທັງ 6 ທີ່ຢູ່ເມືອງອິນທະສາເກດ (ເຫັນຈະແມ່ນແຖວງຈັງຫວັດສຸລິນ ສີສະເກດ ແລະ ຮ້ອຍເອັດນີ້ເອງ) ກໍໄດ້ເຊີນເອົາຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ໃຫ້ມາຊ່ອຍຄື ເຜົ່າຂ້າພາງດໍາ* ພາງແດງ ດອຍງ່ອນ ດອຍຮັງ ເປັນຕົ້ນ ດັ່ງມີຄໍາກອນວ່າ

" ແມ່ນວ່າພາງພາຍເບື້ອງ	ດອຍກອງຄອນຄູ່ ກໍດີ
ເຂົາກໍລົງຊ່ອຍເຈົ້າ	ເມືອງນັ້ນບໍ່ຫຼົງ
ແມ່ນວ່າທຸກນະຄອນກ້າ	ພະນອງຖອງຖະໜຸນລາດ
ເມືອງຝ່າຍຊັ້ນ	ລະແດດ້າວໂຄບເຕັງ(ເຜົ່າຣະແດ)
ຝູງໝູ່ຕຸມພວນພ້ອມ	ທັງປະເລົາລົວະຖິ່ນ
ສະຫຼັງພໍ່າພ້ອມ	ລົງສ້ວຍຊູ່ເມືອງ
ພູຕຸມພ້ອມ	ພູເຕົາເກົ້ານາກ
ຈະລາຍພໍ່າພ້ອມ	ລົງເຂົ້າສ່ວຍໄຮ "(ເຜົ່າຈະຣາຍ)

ໆ ລ ໆ

ຂໍ້ຄວາມທີ່ກ່າວມານີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ສົງຄາມລະຫວ່າງລູກທ້າວສັງສິນໄຊ ກັບລູກທ້າວທັງ 6 ນັ້ນ ແມ່ນສົງຄາມລະຫວ່າງພວກລາວກັບພວກຂອມ ແລະ ເຜົ່າຂ້າອັນເປັນເຈົ້າຂອງຖິ່ນເດີມ ຕັ້ງແຕ່ສະໄໝຂອງ ພະເຈົ້າມັງລາຍ ແຫ່ງນະຄອນຊຽງແສນ ແລະ ພະເຈົ້າຟົມ ຕະຫຼອດລົງມາຈົນເຖິງພະເຈົ້າຟ້າງຸ່ມນັ້ນເອງ

---

* ພາງດໍາ ລາງນັກປາດເຫັນວ່າ ອາດຈະແມ່ນ ພາງດໍາ ແຕ່ໃນໜັງສືເລື່ອງທ້າວຮຸ່ງ ທ້າວເຈືອງ ກໍປາກົດຊື່ດຽວນີ້ຄືກັນ.

ທ້າວປາງຄໍາເປັນຜູ້ແຕ່ງໜັງສື ສັງສິນໄຊ ອອກເປັນຄໍາກອນ

ໜັງສືເລື່ອງສັງສິນໄຊຊາຕິກນີ້ ຜູ້ແຕ່ງເດີມແຕ່ງເປັນຄໍາຮ້ອຍແກ້ວ ຫຼື ເປັນໜັງສືເທດ ແບບໜັງສືຊາຕິກທັງຫຼາຍນັ້ນເອງ ຕໍ່ມາພາຍລຸນ ທ້າວປາງຄໍາຈຶ່ງໄດ້ແຕ່ງອອກເປັນຄໍາກອນ ໃຊ້ສໍາຫຼັບອ່ານຟັງໃນເວລາມີຄວາມໂສກເສົ້າ ດັ່ງເວລາງັນເຮືອນດີເປັນຕົ້ນ ໜັງສືຊາຕິກປະເພດ ທີ່ແຕ່ງເປັນຄໍາກອນນີ້ຈຶ່ງຮຽກວ່າ " ໜັງສືຜູກ " ເພາະເຮັດເປັນຜູກໃຫຍ່ຜູກດຽວບໍ່ໄດ້ແບ່ງເປັນກັນໆ.

ທ້າວປາງຄໍາແຕ່ງໜັງສືສັງສິນໄຊ ອອກເປັນຄໍາກອນນີ້ ໄດ້ແຕ່ງແຕ່ມັດຕົ້ນ ເຊິ່ງກ່າວຕັ້ງແຕ່ ຍັກກຸມພັນມາລັກເອົານ້ອງສາວພະຍາກຸດສະຫຼາດໄປ ຈົນທ້າວສັງສິນໄຊ ໄດ້ໄປນໍາເອົາຄືນມາ ແລະ ສັງສິນໄຊຂຶ້ນສະເຫວີຍລາດທໍ່ນັ້ນ ສ່ວນຕອນປາຍ ຫຼື ມັດປາຍ ອັນກ່າວເຖິງຕັ້ງແຕ່ຍັກກຸມພັນກັບເກີດ ຄືນມາແລ້ວໄດ້ມາລັກເອົານາງສຸມຸນທາຄືນໄປອີກ ຈົນສຸດເຖິງຕອນລູກທ້າວທັງ 6 ແລະລູກທ້າວ ສິນໄຊ ຮົບກັນນັ້ນ ທ້າວປາງຄໍາ ບໍ່ໄດ້ແຕ່ງ ແຕ່ມີອາຈານອື່ນແຕ່ງຕໍ່ຈົນສຸດຄືກັນ.

ທ້າວປາງຄໍາແຕ່ງຄໍາກອນເລື່ອງນີ້ໃນປີສະຫຼຸ ເດືອນ 3 ເລີກສັດຕະພິດ ເວລາຄໍາ ແຕ່ຈະເປັນ ປີສະຫຼຸ ຈຸນລະສັກກະຫຼາດທໍ່ໄດ້ ບໍ່ຮູ້ ມີແຕ່ຄໍາຜາຮົບວ່າໄວ້ດັ່ງນີ້ :

" ຍາມນັ້ນມະຫາເມກເຄົ້າ
ສູລະພາອຽງ
ອາທິດຈອນ
ສະຫຼຸຮູບເນື້ອ

ຄະນົງເນ່ງບັງບົດ
ອວ່າຍແລງລົງໄມ້
ຈັນແຈ້ງເດືອນສາມສັດຕະພິດ
ເນົາວະຊ້ອຍຊອບຍາມ " ດັ່ງນີ້ :

ປະຫວັດທ້າວປາງຄໍາ

ໃນຄໍານໍາໜັງສືຄໍາກອນເລື່ອງທ້າວສັງສິນໄຊ ທີ່ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ພິມມາແຕ່ປີ ພ.ສ. 2492 ນັ້ນ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ສັນນິດຖານປະຫວັດຂອງທ້າວປາງຄໍາໄວ້ວ່າ " ທ້າວປາງຄໍາຄົງຈະເປັນຄົນໆດຽວກັນ ກັບພະເຈົ້າຕ່ອນຄໍາ ພະລາຊະບິດາຂອງສົມເດັດພະເຈົ້າສຸຣິຍະວົງສາທໍາມິກກະລາດ ໂດຍທີ່ເຫັນວ່າ ໃນສະໄໝຂອງ ພະເຈົ້າຕ່ອນຄໍານັ້ນ ເປັນສະໄໝດຽວກັນກັບພະເຈົ້າປຣາສາທທອງ ແຫ່ງກຸງສີ ອະຍຸດທະຍາ (ລະຫວ່າງ ພ.ສ. 2173-2198) ແລະ ຄຳວ່າ " ປຣາສາທທອງ " ນັ້ນກໍແປວ່າ ປາງຄໍາ ນັ້ນເອງ ດັ່ງນັ້ນຈິ່ງເຫັນວ່າ ພະເຈົ້າຕ່ອນຄໍາ ອາດຈະເປັນພະເຈົ້າປາງຄໍາກໍໄດ້ ແລະເຈົ້າປາງຄໍາ ອາດຈະໄດ້ແຕ່ງໜັງສືຄໍາກອນເລື່ອງສັງສິນໄຊຂຶ້ນ ໃນປີສະຫຼຸ ຈຸນລະສັກກະຫຼາດ 998 " ດັ່ງນັ້ນ ອາດຈະຜິດພາດໄປ ເພາະວ່າເມື່ອໄດ້ສືບສວນເບິ່ງເຫດການຂອງວຽງຈັນ ລະຫວ່າງຈຸນລະສັກ ກະຫຼາດ 995-1053 (ພ.ສ. 2177-2235) ສະໄໝຂອງສົມເດັດພະເຈົ້າ ສຸຣິຍະວົງສາທໍາມິກກະລາດ ແລະ ໃນພົງສາວະດານເມືອງນະຄອນຈໍາປາສັກ ກໍໄດ້ກ່າວໄວ້ວ່າ " ປີຈຸນລະສັກກະຫຼາດ 1003 (ພ.ສ. 2185) ທ້າວປາງຄໍາເມືອງໜອງບົວລໍາພູ ໄດ້ລົງໄປຄ້ອງຊ້າງທີ່ເມືອງຈໍາປາສັກດ້ວຍ. ສະນັ້ນ ທ້າວປາງຄໍາຄົງຈະບໍ່ແມ່ນຄົນດຽວກັນກັບພະເຈົ້າຕ່ອນຄໍາຢ່າງແນ່ນອນ ແຕ່ຫາກຄົງຈະເປັນເຊື້ອ ພະວົງຂອງພະເຈົ້າສຸຣິຍະວົງສາ ຫຼືບໍ່ດັ່ງນັ້ນ ກໍຄົງເປັນຫຼານຂອງພະເຈົ້າຕ່ອນຄໍານັ້ນເອງ ແລ້ວໄດ້ໄປ ປົກຄອງເມືອງໜອງບົວລໍາພູ (ອໍາເພີໜອງບົວລໍາພູ ໃນຈັງຫວັດອຸດອນດຽວນີ້) ອັນເປັນເມືອງ ໜ້າດ່ານ ແລະເປັນຜູ້ຄວບຄຸມກອງທັບຊ້າງ ທໍາການແອບເຝິກຊ້າງຢູ່ໃນເມືອງນີ້ ເພາະເມືອງ ໜອງບົວລໍາພູ ເປັນສະຖານທີ່ມີພູມປະເທດເໜາະສົມສໍາຫຼັບລ້ຽງຊ້າງຈໍານວນຫຼາຍໆ ດີກວ່າ ເມືອງອື່ນ (ກ່ຽວກັບເລື່ອງນີ້ເມື່ອປີ ພ.ສ. 2487 ທີ່ເມືອງໜອງບົວລໍາພູ ມີຜູ້ຂຸດໄດ້ງາຊ້າງຢູ່ໃນ ສວນກ້ວຍແຫ່ງໜຶ່ງມີຈໍານວນເຖິງ 29 ຄູ່ ແຕ່ຫາກຖືກດິນກັດຜຸພັງເກືອບໝົດແລ້ວ) ທ້າວປາງຄໍາ ຜູ້ເປັນແມ່ທັບຈິ່ງໄດ້ໄປປົກຄອງເມືອງນີ້ ເພາະໃນໜັງສືພົງສາວະດານເມືອງນະຄອນຈໍາປາສັກ ໄດ້ກ່າວເຖິງທ້າວປາງຄໍາໄວ້ດັ່ງນີ້ :

" ເມື່ອປີສັກກະຫຼາດໄດ້ 1003 ປີມະເສງຕິສິກ (ພ.ສ. 2184) ເຈົ້າປາງຄໍາ ເມືອງໜອງບົວລໍາພູ ພ້ອມດ້ວຍທ້າວເພຣຸໄພ່ພິນ ລົງມາທ່ຽວຫາຄ້ອງຊ້າງຕາມອະລັນຍະປະເທດຮາວປ່າ ມາເຖິງ

ເຂດແດນນະຄອນຈຳປາສັກ ໄດ້ເຂົ້າໄປພັກເຊົາຢູ່ໃນເມືອງຫຼາຍມື້ ເຈົ້າປາງຄຳໄດ້ເຫັນນາງເພົາ
ລູກເຈົ້າເມືອງຈຳປາສັກ ມີຮູບໂສມຈົບງາມຫຼາຍ ກໍເກີດຄວາມສະເໝຫາ ຈິ່ງໄດ້ລອບລັກເຂົ້າໄປ
ຫານາງ ຈົນນາງເພົາທົງຄັບ ແລ້ວເຈົ້າປາງຄຳກໍພາໄພ່ພົນກັບຄືນມາໜອງບົວລຳພູ ສ່ວນນາງເພົາ
ເມື່ອທົງຄັບຖ້ວນ 10 ເດືອນແລ້ວ ກໍປະສູດລູກເປັນຜູ້ຍິງ ເວລາປະສູດນັ້ນ ນາງມີຄວາມເຈັບປວດ
ຫົນທຸກເວທະນາຫຼາຍ ນາງຈິ່ງໄດ້ອອກວາຈາກປ້ອຍແຊ່ງໄວ້ວ່າ " ຍິງໃດ ຫາຜົວບໍ່ໄດ້ ໃຫ້ຊາຍມາລັກ
ລອບເສບສົມຈົນມີຄັບດັ່ງນີ້ ໃຫ້ຍິງນັ້ນຈັດຫາຄວາຍແຕ່ງເຄື່ອງພະລິກຳ ອາຮັກຫຼັກເມືອງເສຽ
ຖ້າຜູ້ໃດບໍ່ເຮັດຕາມ ໃຫ້ເຂົ້າໃນໄຮ່ຕາຍຄາ ເຂົ້າໃນນາຕາຍແລ້ງ " ດັ່ງນີ້ ແລ້ວນາງຈິ່ງສັ່ງໃຫ້ພະຍາ
ຄຳຢາດ ພະຍາສອງລາດ ພ້ອມດ້ວຍທ້າວເພຽງໃຫຍ່ນ້ອຍ ເຮັດໜັງສືປະທັບກາຈ້າຄັ່ງຮູບຊ້າງ
ຍືນແທ່ນປະກາດໃຫ້ພວກຂ້າສ່ວຍໃນເຂດແດນ ປະຕິບັດຕາມເປັນປະເພນີສືບມາຈົນເຖິງທຸກວັນນີ້ .

ຂໍ້ຄວາມທີ່ກ່າວເຖິງທ້າວປາງຄຳໃນຕຳນານເມືອງຈຳປາສັກກໍມີພຽງທ່ານນີ້ ແລະໃນໜັງສືອື່ນໆ
ກໍບໍ່ເຫັນມີກ່າວໄວ້ ຈິ່ງເປັນການຍາກທີ່ສຸດທີ່ຈະຮູ້ວ່າ ທ້າວປາງຄຳເປັນລູກເຕົ້າຂອງຜູ້ໃດແທ້ ແລະ
ໃນຂໍ້ທີ່ວ່າ ທ້າວປາງຄຳໄດ້ແຕ່ງໜັງສືສັງສິນໄຊ ເປັນຄຳກອນນີ້ໃນປີສະຫຼຸນັ້ນກໍບໍ່ຮູ້ວ່າ ແມ່ນປີສະຫຼຸ
ສັກກະຫຼາດໄດ້ທ່ໃດ ແຕ່ຖ້າຈະໃຫ້ສັນນິດຖານກໍຄົງຈະແມ່ນ ປີສະຫຼຸ ຈຸນລະສັກກະຫຼາດ 1011
(ພ.ສ. 2193) ພາຍລຸນກັບຈາກເມືອງຈຳປາສັກມາແລ້ວ 8 ປີ ອັນເປັນລັດຊະສະໄໝ ຂອງສົມເດັດ
ພະເຈົ້າສຸຣິຍະວົງສາທຳມິກກະລາດນັ້ນເອງ.

ທ້າວປາງຄຳຜູ້ແຕ່ງໜັງສືຄຳກອນເລື່ອງທ້າວສັງສິນໄຊນີ້ ນັບວ່າເປັນນັກກະວີ ຫຼື ນັກປະພັນ
ຊັ້ນເອກຂອງລາວ ເປັນຜູ້ມີຄວາມຮູ້ກວ້າງຂວາງ ເລິກແລບ ໃນທຸກດ້ານທຸກທາງ ບໍ່ວ່າແຕ່ໃນທາງ
ການປົກຄອງການເມືອງ ແລະຄວາມຊຳນິຊຳນານໃນປ່າດົງພົງໄພ ເຖິງແມ່ນໃນທາງສາສະໜາ
ກໍມີຄວາມຮູ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງດ້ວຍ ຂໍ້ຄວາມທີ່ກ່າວນີ້ຈະສັງເກດໄດ້ຈາກສຳນວນຄຳເວົ້າ ແລະ
ບົດກອນນັ້ນເອງ ເພາະວ່າບັນດາໜັງສືຄຳກອນເລື່ອງຍາວໆທັງຫຼາຍ ອັນມີຢູ່ໃນຜືນແຜ່ນດິນລາວ
ຕັ້ງແຕ່ບູຮານມາຈົນຕະຫຼອດຮອດທຸກວັນນີ້ ຍັງບໍ່ເຄີຍເຫັນບົດກອນເລື່ອງໃດ ທີ່ຈະແຕ່ງໄດ້ຖືກຕ້ອງ
ຄົບບົດຄົບບາດ ມີຄຳເວົ້າຄ່ອງຄືອອນຊອນເໝາະສົມ ບໍ່ເຂີນ ແລະໄດ້ຄວາມໝາຍທຸກຖ້ອຍຄຳ ຄືກັບ
ຄຳກອນເລື່ອງສັງສິນໄຊ ນີ້ເລີຍ ນອກຈາກເລື່ອງທ້າວຮຸ່ງ ຫຼື ທ້າວເຈືອງທ່ານນັ້ນ ທີ່ພໍ້ໄປຄູ່ຄຽງຄຳກອນ
ເລື່ອງສັງສິນໄຊໄດ້ ສະນັ້ນໜັງສືຄຳກອນທັງສອງເລື່ອງນີ້ ຈິ່ງນັບວ່າເປັນບົດວັນນະກຳຊັ້ນຍອດ
ຂອງວັນນະຄະດີລາວໃນປະເພດຄຳກອນ ແຕ່ບົດວັນນະກຳເລື່ອງທ້າວຮຸ່ງຫຼືທ້າວເຈືອງນັ້ນ ບໍ່ເຫັນມີ
ແຜ່ຜາຍຫຼາຍ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ເຫັນມີສະບັບດຽວຢູ່ຫໍສະໝຸດກຸງເທບ ເຊິ່ງພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມ

ລັດຊະການທີ 5 ໄດ້ໃຫ້ເກັບທ້ອນໂຮມໄວ້ ແລະ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ກ່າຍອອກມາພິມເປັນອັກສອນໄທ ໄວ້ແລ້ວເທື່ອໜຶ່ງ ແຕ່ຍັງບໍ່ເຄີຍໄດ້ພິມເປັນອັກສອນລາວເລີຍ.

ເນື່ອງຈາກຄໍາກອນເລື່ອງສັງສິນໄຊ ເປັນວັນນະຄະດີຊັ້ນຍອດ ຈິ່ງມີຜູ້ຂຽນກ່າຍໃສ່ໃບລານ ແລະພິມເປັນອັກສອນໄທ-ອັກສອນລາວ ສືບຕໍ່ກັນມາຫຼາຍຄັ້ງຫຼາຍຫົນ ລາງສະບັບກໍມີຜູ້ແກ້ໄຂ ຕື່ມເຕີມໄປອີກກໍມີ ລາງສະບັບ ກໍຂຽນຜິດ ໂດຍຄວາມເຂົ້າໃຈຜິດ ຫຼືບໍ່ຮູ້ທີ່ມາຂອງສັບທີ່ເພິ່ນຂຽນ ໄວ້ແຕ່ເດີມ ເລີຍແກ້ຄໍາເວົ້າອັນຖືກຕ້ອງຂອງຜູ້ແຕ່ງ ໄປຕາມຄວາມຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງຕົນກໍມີ ດັ່ງຄໍາວ່າ " ຂວບເມື່ອ ພໍຣະມີເຕົ້າ ສະຖຽນເນົາໃນເມດ " ມີຜູ້ຂຽນເປັນ " ທໍຣະມີເຕົ້າ ສະຖຽນເນົາ ໃນເມດ " ກໍມີ ເພາະບໍ່ຮູ້ຄໍາວ່າ ພໍຣະມີ ອັນເປັນຊື່ຂອງດາວລືກໝູ່ໜຶ່ງ ປະຈຳຢູ່ໃນລາສີເມດ ເປັນຕົ້ນ.

ດ້ວຍເຫດດັ່ງກ່າວມານີ້ ຂ້າພະເຈົ້າຈິ່ງໄດ້ພາກພຽນອ່ານໜັງສືເລື່ອງນີ້ເບິ່ງຫຼາຍສະບັບ ຫຼາຍຜູກທຽບຄຽງກັນ ສະບັບໜຶ່ງໄດ້ກ່າຍມາຈາກຈັງຫວັດອ່າງທອງ ອັນເປັນຈັງຫວັດພາກກາງ ໃນປະເທດໄທ ສະບັບໜຶ່ງໄດ້ກ່າຍຈາກສະບັບຂອງ ທ່ານຫຍຸຍ ອະໄພ ເຊິ່ງເປັນສະບັບມູນມໍລະດົກ ຕົກທອດມາແຕ່ບິດາຂອງທ່ານ ໄດ້ເຫັນວ່າ ສອງສະບັບນີ້ມີຂໍ້ຄວາມບົດກອນຖືກຕ້ອງກັນ ຈິ່ງໄດ້ ແກ້ໄຂເອົາຕາມສະບັບຂອງທ່ານຫຍຸຍ ອະໄພ ແລະກໍເຄີຍໄດ້ພິມເປັນເຫຼັ້ມມາຫຼາຍເທື່ອແລ້ວ ແຕ່ຫາກ ຍັງບໍ່ທັນຮຽບຮ້ອຍດີ ເນື່ອງຈາກລາງສະບັບກໍຂຽນດ້ວຍມື ລາງສະບັບ ກໍພິມດ້ວຍພິມດິດ ແລ້ວອັດ ໂລນຽວ ແລະຫຍິບເປັນເຫຼັ້ມດ້ວຍມືເອົາ ທັງຕົວໜັງສື ແລະປື້ມ ຈິ່ງບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານ ແລະການພິມ ກໍຍັງຂາດຕົກບົກເບົາຢູ່ເປັນອັນມາກ.

ມາບັດນີ້ ທ່ານລັດຖະມົນຕີ ວ່າການກະຊວງທຳມະການ ຄື ເຈົ້າບຸນອ້ອມ ນະຈຳປາສັກ ໄດ້ເຫັນ ຄວາມສຳຄັນຂອງໜັງສືຄໍາກອນເລື່ອງທ້າວສັງສິນໄຊ ນີ້ວ່າ ເປັນວັນນະຄະດີຊັ້ນຍອດຂອງລາວ ຄວນຈະຈັດການກວດກາແກ້ໄຂໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ແລ້ວຈັດພິມເປັນເຫຼັ້ມໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານຂຶ້ນໄວ້ເພື່ອໃຫ້ ເປັນສົມບັດຂອງຊາດລາວສືບໄປ ຈິ່ງໄດ້ສັ່ງໃຫ້ຂ້າພະເຈົ້າກວດກາຕື່ມ ແລ້ວຈັດພິມຂຶ້ນໂດຍນາມຂອງ ກະຊວງທຳມະການ ດ້ວຍປະການດັ່ງນີ້.

ວຽງຈັນ ວັນທີ ກັນຍາ 2512

ສິລາ ວິຣະວົງ

(Handwritten signature)

ຊີວະປະຫວັດຂອງຜູ້ລົດຈະນາ

ມະຫາສິລາ ວິຣະວົງ ເຖິງແກ່ມໍລະນະກຳວັນທີ 18 ກຸມພາ 1987 ລວມອາຍຸໄດ້ 82 ປີ ນັບເປັນການສູນເສຍເສົາຄ້ຳທີ່ທົດແທນໄດ້ຍາກ ຂອງວົງການຄົ້ນຄວ້າໃນປະເທດລາວ. ທ່ານ ສີຊະນະ ສີສານ ປະທານຄະນະກຳມະການ ວິທະຍາສາດສັງຄົມແຫ່ງຊາດລາວ ຂຽນໄວ້ວ່າ:

" ຕະຫຼອດຊີວິດຂອງທ່ານ ມະຫາສິລາ ວິຣະວົງ ໄດ້ອຸທິດຕົນໃຫ້ແກ່ການຄົ້ນຄວ້າພາສາ, ວັນນະຄະດີ, ປະຫວັດສາດ ແລະ ຍັງເປັນຫ່ວງໃຍ ຈົນເຖິງວາລະສຸດທ້າຍຂອງທ່ານ ດ້ວຍຢາກໃຫ້ ວັນນະຄະດີລາວສະໄໝບູຮານ ໄດ້ຮັບການພິມອອກເຜີຍແຜ່ຕໍ່ມວນຊົນຢ່າງ ທົ່ວເຖິງ. ບັນດານັກສຶກສາ, ນັກຄົ້ນຄວ້າ ທັງລາວ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ຕ່າງກໍຖືເອົາທ່ານ ເປັນບ່ອນອີງ ເພື່ອຖາມເອົາຂໍ້ມູນ, ຫຼາຍໆຄົນຍົກຍ້ອງ ແລະ ນັບຖືທ່ານເປັນອາຈານ ເປັນຜູ້ຊົງຄຸນວຸດທິ ເປັນນັກປາດຜູ້ໜຶ່ງ ຂອງລາວ ... "

ມະຫາສິລາ ກາຍເປັນບຸກຄົນໃນຕຳນານ ຊຶ່ງປະຊາຊົນຢູ່ຕາມລຽບສອງຝັ່ງແມ່ນ້ຳຂອງ ເລົ່າຂານກັນມາ ຜົນງານຂອງເພິ່ນແຜ່ຫຼາຍໃນທົ່ວປະເທດ ແລະ ຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍ ກະຈັດກະຈາຍ ຢູ່ທາງພາກອີສານຂອງປະເທດໄທ. ດັ່ງນັ້ນ ເພື່ອເປັນການແລກປ່ຽນຂໍ້ມູນ ແລະ ຫັດສະນະຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບທ່ານຜູ້ນີ້ ຈຶ່ງມີການສຳມະນາລະຫວ່າງ ນັກວິຊາການຈາກສອງຝັ່ງຂອງ ເມື່ອວັນທີ 28 ເມສາ 1990 ທີ່ນະຄອນວຽງຈັນ. ນັບເປັນການແລກປ່ຽນຄວາມຄິດຄວາມເຫັນ ໃນຫຼາຍແງ່ມຸມ ເພາະມະຫາສິລາ ເປັນທັງນັກອັກສອນສາດ, ນັກພາສາ, ນັກວັນນະຄະດີ, ນັກກະວີ, ນັກປະຫວັດສາດ, ນັກໂຫຣກສາດ ແລະ ນັກເຄື່ອນໄຫວຕໍ່ສູ້ເພື່ອເອກະລາດຂອງລາວ ໃນຊຸມປີ 1940.

ມະຫາສິລາ ເກີດເມື່ອວັນທີ 1 ສິງຫາ 1905 ທີ່ບ້ານໜອງໝີ່ນຖ່ານ ເມືອງອາດສາມາດ ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອັດ ປະເທດໄທ ເປັນບຸດຄົນທີ 4 ໃນຈຳນວນ 9 ຄົນ ຂອງທິດເສນ ແລະ ນາງດາ ຊຶ່ງເປັນຄອບຄົວຊາວນາ ທີ່ສືບເຊື້ອສາຍມາຈາກ ພະຍາເມືອງປາກ ຜູ້ເປັນປູ່ທວດ. ພະຍາ ເມືອງປາກ ເປັນຕົ້ນຕະກູນທີ່ໄປຈາກນະຄອນຈຳປາສັກ.

ໃນປະຖົມໄວ ທ່ານບວດເປັນຈົວ ຈຶ່ງໄດ້ຮຽນໜັງສືຕົວທຳ, ຕົວຂອມ, ຕົວໄທ ແລະ ຕົວລາວ ສະຫຼັບດ້ວຍການຮຽນທາງໂລກ ຄື ໂຮງຮຽນປະຖົມ ເມື່ອໃຫຍ່ມາ ກໍໄປຮຽນຕໍ່ທີ່ກຸງເທບ ໂດຍຢູ່ໃນ ສະມະນະເພດ ຈົນສຳເລັດມະຫາທ້າປະໂຫຍກ ໃນປີ 1928.

ປີ 1930 ທ່ານເດີນທາງມາວຽງຈັນ ໃນຊຸດຜ້າເຫຼືອງ ບໍ່ຮອດປີກໍສິກ ແລ້ວເຂົ້າເຮັດການ ເປັນສະໝຽນນຳເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດເພັດຊະລາດ, ຕອນນັ້ນເຈົ້າເພັດຊະລາດ ດຳລົງຕຳແໜ່ງເປັນ ສາລະວັດກວດການແຜ່ນດິນລາວ ທັງເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບພື້ນຟູວັດທະນະທຳລາວ ໂດຍສະເພາະ ການສຶກສາພຸດທະສາສະໜາ ດ້ວຍການອຸປະຖຳຂອງ (EFEO) ສຳນັກສຶກສາຝຣັ່ງ ພາກບູລະພາ.

ປີ 1931 ມະຫາສິລາ ໄດ້ຮັບໜ້າທີ່ເປັນອາຈານສອນພາສາບາລີ ຢູ່ໂຮງຮຽນບາລີທີ່ຂຶ້ນກັບ ພຸດທະບັນດິດສະພາຈັນທະບູລີ ອັນເປັນສະຖາບັນແຫ່ງທຳອິດຂອງປະເທດລາວ, ທຳອິດແມ່ນ ມະຫາແກ້ວ ເປັນອາຈານສອນບາລີ, ຕໍ່ມາແມ່ນມະຫາຮັກ ມີວັນດິດ (ປັດຈຸບັນເປັນເຈົ້າອາວາດ ວັດສີເມືອງ ຈັງຫວັດໜອງຄາຍປະເທດໄທ). ເມື່ອທັງສອງທ່ານນີ້ລາອອກແລ້ວ ມະຫາສິລາ ກໍໄດ້ຮັບໜ້າທີ່ແທນ.

ລະຫວ່າງປີ 1931-1940 ທ່ານໄດ້ແຕ່ງຕຳລາຮຽນພາສາບາລີ, ຊຳລະແກ້ໄຂໜັງສືສູດມົນ ແລະ ຕຳລາຕ່າງໆ ສຳລັບພະສົງສາມະເນນ ຂຽນໄວຍາກອນລາວພາກຕົ້ນ ທີ່ມີຕົວອັກສອນຄົບ ສຳລັບຂຽນພາສາບາລີໄດ້ ແລະ ຊຳລະໜັງສືເກົ່າແກ່ຈາກໃບລານຫຼາຍເລື່ອງ.

ປີ 1940 ເປັນໄລຍະຕົ້ນຂອງສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີ 2 ເກີດຂະບວນການຕໍ່ສູ້ຂອງປະຊາຊົນລາວ ເພື່ອຍາດເອົາເອກະລາດຈາກຝຣັ່ງ ມະຫາສິລາ ໄດ້ເຂົ້າຮ່ວມເຄື່ອນໄຫວຢ່າງຫ້າວຫັນ ແລະ ມາຮອດ ປີ 1941 ກໍຕ້ອງຫຼົບໜີໄປປະເທດໄທ ເພາະອຳນາດການປົກຄອງຝຣັ່ງນຳຈັບຕົວ.

ປີ 1945 ທ່ານກັບຄືນມາຈາກປະເທດໄທ ເພື່ອຮ່ວມກັບຂະບວນລາວອິດສະຫຼະ ທຳການ ປະກາດເອກະລາດລາວ ໃນວັນທີ 12 ຕຸລາ 1945. ເມື່ອຕັ້ງລັດຖະບານລາວອິດສະຫຼະຂຶ້ນແລ້ວ ທ່ານກໍໄດ້ຮັບກຽດເປັນທີ່ປຶກສາລັດຖະບານ ແລະ ເປັນຜູ້ໜຶ່ງ ທີ່ຮ່ວມອອກແບບທຸງພະຈັນເພັງ ອັນກາຍມາເປັນ ທຸງຊາດໃນປັດຈຸບັນ.

ຂໍໂທດຫຼາຍໆ

ປຶ້ມຫົວດັ່ງກ່າວ ຍັງບໍ່ສາມາດນຳ
ມາເຜີຍແຜ່ໄດ້ ເນື່ອງຈາກຍັງບໍ່
ໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດໃຫ້ເຜີຍແຜ່
ໄດ້ຢ່າງເປັນທາງການເທື່ອ...

ດ້ວຍຄວາມຮັກແພງ